

УДК 631.162: 330.322 «477.44»

Чорнопищук Т.І. к.е.н., доцент©*Вінницький національний аграрний університет*

ОСНОВНІ УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У АГРАРНИЙ СЕКТОР ВІННИЧЧИНИ

Проаналізовано сучасний стан інвестування сільського господарства Вінниччини, виокремлено основні джерела фінансування інвестицій у галузі. Досліджено основні умови залучення інвестицій у сільське господарство області.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційні ресурси, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість.*

Постановка проблеми. Стабілізація роботи вітчизняних аграрних підприємств, нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, підвищення її якості передбачає, насамперед, активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі пошуку привабливих напрямків ефективного інвестування вільних ресурсів. В ринкових умовах господарювання для реформованих підприємств аграрного сектора економіки України залучення інвестиційних ресурсів є однією з головних проблем. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій, формування привабливого інвестиційного іміджу є одним з пріоритетів і у стратегічному плані розвитку Вінницької області.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання інвестицій та інвестиційного процесу відображаються у дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема В. Беренса, Л. Гітмана, Дж. Кейнса, П. Самуельсона, І.А. Бланка, О.М.Мозгового, М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської, А.А.Пересади, Г.М. Підлісецького, П.Т. Саблука та інших. Однак, незважаючи на багатоаспектність наукових досліджень, глибину їх дослідження, проблеми, пов'язані з формуванням інвестиційних ресурсів на галузевому і регіональному рівнях, залишаються недостатньо вивченими.

Метою дослідження є вивчення сучасного стану інвестування аграрного сектору Вінниччини та обґрунтування умов залучення інвестицій у галузі.

Виклад основного матеріалу. Інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні ресурсного потенціалу аграрних підприємств та їх розширенні, модернізації, стабільному розвитку. В умовах конкурентного середовища будь-яка стратегія підвищення конкурентоспроможності сучасного господарювання приречена на невдачу, якщо механізм її реалізації не передбачає нарощування обсягів інвестицій. Так для реалізації потенціалу українського аграрного сектору, за словами директора департаменту агробізнесу ЕБРР Жиль Миттена, необхідно інвестувати USD 40-80 млрд. [1].

Сучасний стан інвестування аграрного сектора економіки Вінниччини знаходиться на низькому рівні. Законодавчо визначено, що інвестиції — це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення певних соціальних ефектів [2]. Відповідно, інвестиції є засобом для одержання вигоди (у вигляді доходу або прибутку) в першу чергу для інвестора. Інвестор прагне отримати швидкий дохід з мінімальним ризиком. А тому випереджаюче накопичення капіталу є характерним для галузей з швидкою його окупністю та мінімальним економічним ризиком. Як наслідок, обсяги інвестицій в сільське господарство Вінниччини у останні роки зменшуються. У 2009 р. у інвестиції у основний капітал галузі у області зменшилися порівняно до попереднього року на 29 % [3]. Це зумовлено, насамперед, вкрай обмеженими можливостями внутрішніх джерел фінансових ресурсів аграрних підприємств.

Основними власними джерелами формування інвестиційних ресурсів є прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства, амортизаційні та сформовані резервні фонди. Основне місце у складі внутрішніх джерел ресурсів підприємства належить саме прибутку. Він забезпечує приріст власного капіталу і, відповідно, зростання ринкової вартості підприємства. Прибуток як результат діяльності характеризує ефективність діяльності підприємства, що стимулює розвиток, в першу чергу, інноваційних процесів і впливає на ступінь інвестиційної привабливості підприємства.

На цей час підприємства сільськогосподарського виробництва у Вінницькій області несуть основне інвестиційне навантаження – частка коштів, що інвестуються у основний капітал за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань складає близько 3/4 загального обсягу капітальних вкладень. Тоді як, у 2010 р. 17 % сільськогосподарських підприємств отримали збитки, сума яких склала 111,5 млн.грн. У розрахунку на 1 сільгоспідприємство сума прибутків склала 1,9 млн.грн., тоді як збитків – 1,3 млн.грн. [4]. За цих обставин, однією з умов залучення інвестицій у аграрний сектор є вдосконалення планування у підприємствах, розробка ефективної стратегії розвитку підприємства, її обґрунтування за допомогою бізнес-плану та прискорення досягнень економічних результатів у бізнесі.

Одним з найважливіших джерел фінансування інвестицій є амортизація. Однак, у сільськогосподарських підприємствах Вінницької області амортизація гаситься високим рівнем зношеності основних засобів у галузі (35%) та низькою оцінкою основних фондів. За умови застосування прогресивних методів амортизаційних відрахувань можна швидкими темпами здійснити оновлення активів та відтворення зношених основних засобів.

Подальший розвиток аграрного виробництва потребує інноваційно-інвестиційного поживлення, оновлення ресурсів на принципово новій, конкурентоспроможній основі. Забезпеченість якісного оновлення ресурсного потенціалу підприємств передбачає інноваційних змін, як форми інвестування виробництва. Потрібно розробити нові підходи щодо інвестування, насамперед,

у напрямі ширшого залучення фінансових ресурсів для відтворення основних фондів, які справляють вирішальний вплив на економічне зростання.

На забезпечення зростання обсягу інвестицій в аграрну сферу має спрямовуватися діяльність банківської системи, фондового ринку. У 2010 році у Вінниці покращилося кредитування галузі. Сільгоспідприємствами області залучено в банківських установах області кредитних ресурсів на суму 136,6 млн. грн., що на 82,3 млн. грн. більше, ніж за аналогічний період 2009 року. При цьому відсоткова ставка за користування кредитними ресурсами, в порівнянні з минулим роком, зменшилася з 25,6 до 24,1%. Фінансова підтримка підприємств агропромислового комплексу області коштами обласного бюджету здійснюється за 6 напрямками, на які передбачено 10,2 млн. грн. З початку 2010 року з державного бюджету на підтримку підприємств агропромислового комплексу області надійшло 30,9 млн. грн. Фінансування здійснюється за 9 державними програмами [5]. Подальше розв'язання проблем залучення фінансових ресурсів передбачає збільшення обсягів бюджетного фінансування і державного інвестиційного кредитування на пільгових умовах аграрного сектора. Важливою умовою підвищення інвестиційної активності аграрного сектора є формування та розвиток інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури.

Недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності аграрних підприємств є наслідком недосконалої системи підготовки та реалізації інвестиційних програм і проектів для надання державних інвестицій. Протягом 2010 року в агропромисловому комплексі області реалізувався 31 інвестиційний проект. Ці проекти спрямовані на розвиток галузі рослинництва, будівництво нових та реконструкцію існуючих тваринницьких комплексів, комбікормових підприємств, елеваторів. Загальна вартість інвестиційних проектів, які реалізуються, становить понад 6,7 млрд. грн., з них в молочному скотарстві - 257,7 млн. грн., м'ясному скотарстві - 2,5 млн. грн., свинарстві - 134,4 млн. грн., птахівництві - 5968 млн. грн., кормо виробництві - 25,7 млн. грн., будівництві зернохосвищ - 132,8 млн. грн. [5]. Однак це фінансування не може в комплексі вплинути на ефективне вирішення назрілих проблем у сільському господарстві області. Конкретизація інвестиційної спрямованості регіонального розвитку повинна спиратися передусім на розробку концепції або програми залучення інвестицій в економіку області з чітким визначенням коротко- та довготермінових цілей реалізації базової програми інвестування, характеристики прогнозних напрямків і обсягів залучення інвестицій, а також визначення форм освоєння інвестиційних надходжень.

Стимування інвесторів від вкладень в аграрний сектор великою мірою зумовлене частими змінами у вітчизняному законодавстві, недостатньо відпрацьованими механізмами реалізації правових гарантій. Тому, важливою умовою створення сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки є формування досконалого законодавства з питань захисту прав власності, адміністрування податків, отримання у власність земельних ділянок, провадження підприємницької діяльності та здійснення контролю за нею.

Активізації інвестиційних процесів у аграрному виробництві Вінницької області буде сприяти реалізація регіональної інформаційної політики, поліпшення кадрового забезпечення інвестиційного процесу в області, формування системи підготовки та перепідготовки спеціалістів у сфері інвестиційного та інноваційного бізнесу, проектування.

Особливу роль у формуванні сприятливого інвестиційного іміджу аграрного сектору області відіграє співпраця органів влади з інвесторами, яка має бути спрямована на забезпечення максимального сприяння реалізації інвестиційних проектів, підвищення ефективності та посилення прозорості функціонування механізмів державного-приватного партнерства.

Реалізація заходів щодо збільшення інвестицій у аграрний сектор економіки області, підвищення його інвестиційної привабливості створює реальні передумови для розвитку сільськогосподарської діяльності на основі модернізації технологій і організаційних засад. Це відповідає концепції техніко-економічного інтенсивного розвитку суспільства та сприяє розв'язанню соціальних проблем села.

Висновки. Інвестиційний процес виступає як сукупний рух інвестицій різних форм і рівнів. Аграрний сектор Вінниччини залишається інвестиційно-привабливим. Однак у останні роки має місце зменшення обсягів інвестицій у сільське господарство області. Це зумовлено низькою прибутковістю сільськогосподарських підприємств, обмеженістю їх власних джерел інвестування виробництва, несприятливою діяльністю банківської системи, фондового ринку та обмеженістю бюджетного фінансування і державного інвестиційного кредитування на пільгових умовах аграрного сектору, високою ризикованістю іноземного інвестування.

Основними напрямками залучення інвестицій у аграрний сектор економіки та підвищення інвестиційної привабливості аграрних підприємств є підвищення прибутковості підприємств, вдосконалення амортизаційної політики у галузі, збільшення обсягів державного фінансування та пільгового кредитування інвестицій у галузь, підвищення поліпшення кадрового забезпечення інвестиційного процесу, формування сприятливого інвестиційного іміджу регіону.

Література

1. Електронний ресурс: <http://www.ukrkonditer.kiev.ua/news>
2. Закон України “Про інвестиційну діяльність” // ВВР України. – 1991. – № 47.
3. Статистичний щорічник Вінниччини за 2009 р. Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця. – 2010. – 638 с.
4. Головне управління статистики у Вінницькій області. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.vn.ukrstat.gov.ua
5. Стратегія економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2005-2015 роки: [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.google.com.ua>

Summary

Summary

Chornopuschyk T.I.

Vinnitsa National Agrarian University

**THE BASIC CONDITIONS FOR ATTRACTING INVESTMENT
IN AGRICULTURE IN REGION**

The modern state of investment in agriculture in Vinnichina is analysed, the main source of financing investments in branch is separated. The basic conditions for attracting investment in agriculture in region is investigated.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2011 р.